

A TANTÁRGY ADATLAPJA

1. A képzési program adatai

1.1 Felsőoktatási intézmény	Babeş–Bolyai Tudományegyetem
1.2 Kar	Bölcsészettudományi Kar
1.3 Intézet / Tanszék	Magyar Irodalomtudományi Intézet
1.4 Szakterület	Magyar Nyelvészeti és irodalomtudományi tanulmányok
1.5 Képzési szint	Mesteri
1.6 Szak / Képesítés	Magyar nyelvi és irodalmi tanulmányok – mesteri képzés

2. A tantárgy adatai

2.1 A tantárgy neve		LMM1206 Az irodalom emlékezete – az emlékezet irodalma							
2.2 Az előadásért felelős tanár neve				dr. Farmati Anna egyetemi adjunktus					
2.3 A szemináriumért felelős tanár neve				dr. Farmati Anna egyetemi adjunktus					
2.4 Tanulmányi év	1	2.5 Félév	2	2.6 Az értékelés módja	vi zs ga	2.7 A tantárgy típusa	Tartalma szerint	DSIN	
							A tantárgy jellege (kötelező/választható/faktultatív)	kötelező	

3. Teljes becsült idő (az oktatási tevékenység féléves óraszama)

3.1 Heti óraszám	4	melyből: 3.2 előadás	2	3.3 szeminárium	2
3.4 A tantervben szereplő össz-óraszám	56	melyből: 3.5 előadás	28	3.6 szeminárium	28
A tanulmányi idő elosztása:					
A tankönyv, a jegyzet, a szakirodalom vagy saját jegyzetek tanulmányozása					50
Könyvtárban, elektronikus adatbázisokban vagy terepen való további tájékozódás					50
Szemináriumok / házi feladatok, portfóliók, referátumok, esszék kidolgozása					30
Konzultáció					8
Vizsgák					2
Más tevékenységek.....					-
3.7 Egyéni munka össz-óraszama	140				
3.8 A félév össz-óraszama	196				
3.9 Kreditszám	8				

4. Előfeltételek (ha vannak)

4.1 Tantervi	• irodalomtörténeti ismeretek (alapképzés)
4.2 Kompetenciabeli	•

5. Feltételek (ha vannak)

5.1 Az előadás lebonyolításának feltételei	Előadóterem, vetítési lehetőség, alkalmmal hangszórók, internet
5.2 A szeminárium lebonyolításának feltételei	Szemináriumi terem, vetítési lehetőség, alkalmmal hangszórók, internet

6. Elsajátítandó kompetenciák

Szakmai kompetenciák	<p>C1. az irodalmi emlékezet megismerése történeti horizontban, különös tekintettel egyes középkori témák, motívumok, műfajok, szövegek átörökítésére</p> <p>C4.1 a témának megfelelő sajátos elemzési készségek elsajátítása, az újraolvasás begyakorlása műfajelmélet, retorika, hermeneutika, etika, mentalitás- és lelkiségtörténet kölcsönkapcsolatainak problémaorientált szemlélete</p> <p>C4.2 primér és szekundér szövegek ismeretén alapuló kritikai reflexió a témakörrel kapcsolatos sztereotípiákra</p> <p>C4.2 témaspecifikus szakszókincs elsajátítása és alkalmazása, interdiszciplinaritásra való nyitottság</p>
Általános kompetenciák	<p>CT1 A nyelv és irodalom szakterület szempontjainak használata figyelembe véve a szakmai etikát.</p> <p>CT2 Kapcsolatteremtés csoportban; interperszonális kommunikáció és szerepvállalás.</p> <p>CT3 Egyéni fejlődési terv megvalósítása; a célok elérése tanulási folyamatok, csoportos tevékenységek és intézményi programokon való részvétel segítségével</p>

7. A tantárgy célkitűzései (az elsajátítandó kompetenciák alapján)

7.1 A tantárgy általános célkitűzése	<ul style="list-style-type: none"> tájékozódás az eszme- és mentalitástörténetben régi szövegek hatástörténetében való eligazodás a kulturális emlékezet irodalmi szegmensének megismerése a régi irodalom iskolai taníthatósága: módszerek keresése
7.2 A tantárgy sajátos célkitűzése	<ul style="list-style-type: none"> a megismert szövegértelmezési módszerek alkalmazása önálló elemzések révén

8. A tantárgy tartalma

8.1 Előadás	Didaktikai módszerek	Megjegyzések
1. Bevezetés: Szövegek újraírása és -olvasása – ill. Az irodalomtörténeti műveltség „fölöttébb szükséges voltáról”	<ul style="list-style-type: none"> fogalomalkotás magyarázat interaktív megközelítés 	
2. Diakronikus olvasat: az alteritás irodalma későbbi korok intertextusaiban – a „Non omnes moriar” esélye? Az (örök) emlékezet és a felejtés irodalmi terei és esélyei	<ul style="list-style-type: none"> összehasonlítás bemutató rendszerezés 	
3. Az emlékezés és a felejtés. A feledés nyelvei és fokozatai. Az emlékezet határai.	<ul style="list-style-type: none"> előadás, magyarázat szemléltetés, megfigyeltetés 	
4. A szakrális emlékezet. Anamnézis a zsidókeresztény kultúrában. Kultusz és kultúra memóriája.	<ul style="list-style-type: none"> magyarázat, elbeszélés rendszerezés szemléltetés megfigyeltetés 	
5. Az emlékezni tudó irodalom: a szövegek mint emlékezetközégek és működésmódok.	<ul style="list-style-type: none"> előadás magyarázat 	
6. A múlt velünk él: a bestseller középkori (vagy még régebbi) titkai. Az irodalmi igényű fantasy	<ul style="list-style-type: none"> előadás magyarázat, leírás 	
7. Hagyografikus beszédmódok a későbbi századok irodalmában	<ul style="list-style-type: none"> előadás elbeszélés szövegértelmezés 	

8. Hagiografikus beszédmodok: legenda és antilegenda	– magyarázat – szemléltetés – rávezetés	
9. Az emlékezés kollektív és egyéni igénye: a biográfia és változatai	– előadás – szemléltetés – magyarázat	
10. Az élettörténeten keresztül újraolvasott történelem. Cserei Mihály és a memoárok	– magyarázat, – leírás – megfigyeltetés, – rávezetés	
11. Az irodalmi mű mint az emlékezés – felejtés társadalmi jelenségének közege. Az (ön)apológia	– leírás, bemutatás – magyarázat – megfigyeltetés	
12. Emlékhelyek és irodalom: klasszikusok a könyvespolcon. A könyvtár mint emlékezhely. Az irodalomtörténet „gyászfolyamatai”	– bemutatás, leírás – magyarázat	
13. Az emlékezet műfajai. A digitális emlékezés – a multimediális marandóság esélyei	– előadás – magyarázat	
14. A diakronikus szempont kialakításának gyakorlata és érvényesíthetősége az (iskolai) műelemzésben	– magyarázat – szemléltetés	

Bibliográfia

1. Antik Sándor: *Vizuális emlékezet és képi metaforák*, Egyetemi Kiadó, 2008 – vagy *Vizuális emlékezés és kommunikáció*, Egyetemi Műhely Kiadó, 2010 <https://www.bolyait.ro/wp-content/uploads/2022/09/Antik-Sandor-Vizualis-megismeres-es-kommunikacio.pdf> (2023.03.04.)
2. Bohler, Danielle: *Le temps de la mémoire: le fluxe, la rupture, l’empreinte*, Bordeaux, 2006. <https://books.openedition.org/pub/27721?lang=en> (2023.03.04.)
3. Bouchet, Florence: *Le Moyen Âge mène à tout, à condition d’en sortir : pour une approche diachronique de la littérature médiévale = Perspectives Médiévaales. d’épistémologie des langues et littératures du Moyen Age*, 2015 <http://peme.revues.org/7505#tocto3n8> (2023.03.04.)
4. Csiffáry Gabriella: *Documenta humana*: http://www.csiffary.extra.hu/tanulmany.htm#_ftn1 (2023.03.04.)
5. Erős Ferenc: *Pszichoanalízis és kulturális emlékezet*, 2000 Irodalmi és Társadalmi havi lap, 2009/5-6. <http://ketezer.hu/2009/06/pszichoanalizis-es-kulturalis-emlekezet/> (2023.03.04.)
6. Farmati Anna: *A kánon pereméről: dekanonizáció és újrakanonizáció, avagy régi szövegek autonóm olvasatban és diakronikus függőségben* = MAGISZTER XVIII. évfolyam. 2. szám. 2020 / TÉL 28 – 34. http://padi.psiedu.ubbcluj.ro/wp-content/uploads/Magiszter-2020_2_28-34.pdf (2023.03.04.)
7. Farmati Anna: *Hagiografikus beszédmodok – legendakísér(í)tetek? Avagy a szakmai ártalom le- és becsapódása az írás és az olvasás folyamatába* = Hermész után szabadon. Köszöntőkötet Orbán Gyöngyi tiszteletére, szerk. Berszán István, Fóris- Ferenczi Rita, Serestély Zalán, Egyetemi Műhely Kiadó – Bolyai Társaság, Kolozsvár, Egyetemi Füzetek, 2019, 41., 225–238.
8. Kőszeghy Péter: *A régi magyar irodalomtörténet írása, avagy mi az „igazi irodalom”* <http://itk.iti.mta.hu/megjelent/2015-5/koszeghy.pdf> (2023.03.04.)
9. Lejeune, Philippe: *Önéletírás, élettörténet, napló: válogatás írásaiból* / szerk. Z. Varga Zoltán. Budapest, L'Harmattan, 2003
10. Mészáros Márton: *Csak én írok, versemnek hőse: semmi és Újrahasznosítás két KAF-versben* = Hálózatok, médiumok, kultúrtechnikák, Tempevölgy könyvek 34., 2019, 102 – 110. ill. 159 – 176.
11. Nora, Pierre: *Emlékezet és történelem között* [vál., szerk. K. Horváth Zsolt]. Budapest, Napvilág, 2010. <https://epa.oszk.hu/00800/00861/00012/99-3-10.html> (2023.03.04.)
12. Végh Attila: *Mnémoszüné mélységes kútja. Esszé az emlékezés szelleméről*, <https://epa.oszk.hu/00300/00381/00116/vegh.htm> (2023.03.04.)
13. Vodolazkin, Eugen: *The New Middle Age, First Things*, August, 2016 <https://www.firstthings.com/article/2016/08/the-new-middle-ages> (2023.03.04.)

További ajánlott könyvészet:

14. Brutovszky Gabriella: *A horizontok játszámája? A régi magyar irodalom megítélése és taníthatóságának problematikája* = Kötél Emőke, Máthé Zsolt, Molnár Ferenc szerk., PhD konferencia. A Tudomány napja tiszteletére rendezett konferencia tanulmányaiból, Budapest, Balassi Intézet, Márton Áron Szakkollégium, 118-128. http://real-eod.mtak.hu/7623/1/2010_PHDTanulmanykotet.pdf (2023.03.04.)
15. Kalafatics Zsuzsanna: „És nincs idő, csak Isten végtelen kegyelme van” A teocentrikus szemlélet Jevgenyij Vodolazkin regényeiről, *Vigilia* 2022/11, 913 – 923.
16. Kecskeméti Gábor: *Az MTA BTK Irodalomtudományi Intézetében elkészítendő magyar irodalomtörténet megalapozása*, (ItK) 118(2014)
17. Kokas Károly: *Az emlékezet digitális katedrálisa*, Pro Philosophia Szegediensi Alapítvány; Magyar Filozófiai Társaság; Státus Kiadó, Szeged, pp. 369-376. (2017) ISBN 978-615-5727-00-9, http://publicatio.bibl.u-szeged.hu/11433/1/Kokas_K_Az_emlekezet_digitalis_katedralisa_u.pdf (2023.03.04.)
18. Ladányi-Turóczy Csilla szerk.: *Kitalált középkorok – Középkor-képzeteink a romantika óta*. Szerkesztette, Palimpszeszt 2008, 27. szám https://www.prae.hu/prae/palimpszeszt.php?menu_id=93&year=2008 (2023.03.04.)
19. Ong, Walter, J., *Orality and Literacy. The Technologizing of the World*, Routledge, London and New York, 2002.

20. Marosi Ernő: Művészettörténet: az emlékezés tudománya?
<https://mindentudas.videotorium.hu/hu/recordings/8177/muveszettortenet-az-emlekezés-tudománya> (2023.03.04.)
21. Vincze Kata Zsófia: Tradíció, emlékezés, értelmezés. Az egyiptomi kivonulás-történet értelmezése a mai budapesti zsidóság vallásos jelenségeiben, Budapest, 2004. Szerk.: Horváth Réka MTA PTI Etnoregionális Kutatóközpont Munkafüzetek 94. (interneten elérhető)
22. S. Sárdi Margit: Középkori témák a folklórban és az irodalomban = Szemerkényi Ágnes: Folklór és irodalom, Budapest, Akadémiai Kiadó. 2005

23. 8.2 Szeminárium	Didaktikai módszerek	Megjegyzések
1. Bevezetés. A tevékenység megszervezése.	bemutatás, magyarázat, közös elemzés	
2. <i>Ars memoriae</i> : mnemotechnikák és memóriaelméletek	bemutatás, magyarázat, közös elemző olvasás	
3. A dantei emlékezzetopika: az Isteni színjáték emlék(ezet)-helyei.	bemutatás, magyarázat, csoportmunka, szövegelemzés	
4. Az emlékezés mint az irgalom retorikája az Ószövetség történeteiben (és/vagy belőle ihletődött irodalmi művekben)	bemutatás, magyarázat, közös elemzés, szövegek összehasonlítása, csoportmunka	
5. Paratextusok, intertextusok, archetextusok – szövegek, gyakorlatok (Pl. <i>Arcok a magyar középkorból. KAF: Szent Ambrus képmása Mediolanumból</i>)	bemutatás, magyarázat, közös elemzés, összehasonlítás, csoportmunka	
6. Források és/vagy továbbélések: az „irodalmi műveltség felettébb szükséges voltáról...” Pl. <i>Eger várának viadaljáról</i>	bemutatás, magyarázat, közös elemzés, csoportmunka	
7. Az emlékezés mint az életút-integráció eszköze – emlékiratok, memoárok. (Szabadon választható szövegek)	bemutatás, magyarázat, közös elemzés, csoportmunka	
8. A legendák és antilegendák "sitz im Leben"-je (pl. <i>Lídia Amejko: Telepi szentek élete</i>)	bemutatás, magyarázat, közös elemzés, csoportmunka	
9. Kompiláció vagy intertextualitás? Vagy CopyPaste? Olvasáskultúrák és alkotómódok a történelem folyamán.	bemutatás, magyarázat, közös elemzés, csoportmunka	
10. Történelmi, társadalmi, személyes mélytörténetek és a fikció	bemutatás, magyarázat, közös elemzés, csoportmunka	
11. Újraolvasások és újraírások. A régi szöveg újjá fordítása(i).	bemutatás, magyarázat, összehasonlító elemzés, csoportmunka	
12. A szerzői pályaképek mint emlékhelyek (Konkrét esettanulmány)	bemutatás, magyarázat, közös elemzés, csoportmunka	

13. Digitális emléksávok (Pl. a FB irodalomemlékezetének logikái)	bemutató, magyarázat, közös elemzés, csoportmunka	
14. Összefoglaló feladatok, tanulságok	Feladatlapok, csoportmunka	

Ajánlott bibliográfia

- Genette, Gérard: *Transztextualitás*, Helikon, 1996/1–2., 82–90.
http://epa.oszk.hu/00000/00002/00208/pdf/EPA00002_alfold_2016_09_053-070.pdf (2023.03.05.)
- H. Weinrich: *Léthé. A felejtés művészete és kritikája*. Ford. Mártonffy Marcell. Atlantisz, Bp., 2023
- Jacques Roubeaud: *Költészet és emlékezet. Leopraepész fiának találmánya*, Typotex, Budapest, 2007, 7 – 123.
- Kiss Farkas Gábor: *Ars memoriae a 15-16. századi Magyarországon* = Balázs Mihály és Gábor Csilla szerk., *Emlékezet és devóció a régi magyar irodalomban*, Kolozsvár, 2007, 13–42.
- Laurent Demanze, Gérard Macé: *L'invention de la mémoire*, Paris : José Corti, coll. « LesEssais », 2009, 162 p., EAN : 9782714310064
https://www.academia.edu/1278422/G%C3%A9rard_Mac%C3%A9_linvention_de_la_m%C3%A9moire (2023.03.05.)
- Miklya Zsolt: *Hány jelenlét tölti be ezt a pár sort. Ambroziusi himnuszalakmások KAF-átiratban = Alföld, 2016, 53–70.*
- Omberto Eco: *Széljegyzetek a rózsá nevéhez = A rózsá neve*, Európa Könyvkiadó, 2002
- Régine Robin: *Structures mémorielles, littérature et biographie* :
<http://enquete.revues.org/document116.html> (2023.03.05.)
- Simon Tamás László: *Emléknyalábok. Bibliái emlékezet-stratégiák nemzedékek és hagyományok párbeszédében*, Bencés Kiadó, 2023 (beszkennelve a BCU felületére)
- Szász Pál: *Örökké valóság*. Kalligram 2014, október:
<https://www.kalligramoz.eu/index.php/Kalligram/Archivum/2014/XXIII.-evf.-2014.-oktober/Oeroekke-Valosag> (2023.03.05.)
- Szigeti Csaba: *Van, hiszen lehet. Lehetséges régi magyar költészet a modern történelmi regényekben*, MMA Kiadó Budapest, 2020
- Umberto Eco: *Az új középkor*, Európa Könyvkiadó, Budapest, 2002,
- Visy Beatri: *„Öreg csont, ifjú csont” – a haláltánc mesterei: Weöres és Babits*, JelenkorOnline

9. A szakmai területek és a szakterület reprezentatív munkáltatói elvadásainak összhangba hozása a tantárgy tartalmával

Az ARACIS kritériumainak megfelelően, az intézet/a tanszék együttműködik a szakmai és a társadalmi-gazdasági szférák képviselőivel, különösképpen a megyei tanfelügyelőségekkel.

10. Értékelés

A tevékenység típusa	10.1 Értékelési szempontok	10.2 Értékelési módok	10.3 Ennek aránya a végső jegyben
10.4 Előadás	Tájékozottság, alapfogalmak funkcionális ismerete. Jártasság a témában és a szakirodalomban. A vizsgán a feladatban megjelölt szempont követése.		50%

	Az érvelés logikája		
10.5 Szeminárium	Az elvállalt téma bemutatása, feldolgozása. Aktív részvétel az órák legalább 70 százalékán. Csapatmunkában való részvétel. Kisesszé beadása választott témáról.	A szemináriumi bemutató és az állandó, együttműködő munka pontozása. A kisesszé értékelése.	25% 25%
10.6 Minimális követelmények			
<ul style="list-style-type: none"> • Az egyes témák ismerete a konkrét jelenségek felidézésével, apró részletek nélkül. • Összefüggések teremtésére való képesség. • Irodalomtörténeti, műfaj történeti, kritikátörténeti és elméleti problémák érzékelése. • A bibliográfiai tételek legalább felének ismerete. • Szeminárium esetében: egy kiselőadás vagy vitaindító megtartása, kisesszé benyújtása, illetve az összes téma alapszintű ismerete, kritikai megközelítése.			

A kitöltés időpontja 2024. 04. 11.	Az előadásért felelős tanár aláírása 	A szemináriumért felelős tanár aláírása
Az intézeti jóváhagyás időpontja 2024.04. 14.	Az intézetvezető aláírása 	
A dékáni jóváhagyás időpontja	A felelős dékánhelyettes aláírása	A kar pecsétje